

20.6.2019

VN/5035/2019

*Ålands landskapsregering***Begäran om yttrande om betänkandet från en arbetsgrupp som utrett de högsta laglighetsövervakarnas uppgiftsfördelning**

Justitieministeriet tillsatte den 25 september 2018 en arbetsgrupp för att utreda och bedöma nuläget, utvecklingsbehoven och utvecklingsmöjligheterna i fråga om uppgiftsfördelningen mellan riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet samt lägga fram förslag till riktlinjer utifrån bedömningen. Uppgiften var att inom ramen för grundlagen bedöma möjligheterna att utveckla arbetsfördelningen och samarbetet.

Arbetsgruppens mandatperiod var 1.10.2018–28.2.2019. Mandatperioden förlängdes genom justitieministeriets beslut till den 30 april 2019.

Ordförande för arbetsgruppen var rättsrådet (pens.) **Ilkka Rautio**. Medlemmar i arbetsgruppen var justitiekanslern i statsrådet **Tuomas Pöysti**, riksdagens justitieombudsman **Petri Jääskeläinen** och utskottsrådet **Sami Manninen**. Permanent sakkunnig i arbetsgruppen var professor **Tuomas Ojanen**.

Justitieministeriet överlämnar arbetsgruppens betänkande till Ålands landskapsregering för kännedom och ger landskapsregeringen möjlighet att yttra sig.

Vi ber er vänligen lämna ert eventuella yttrande senast tisdagen den 17 september 2019 per e-post som både word-fil och pdf-fil till adressen [justitieministeriet\(at\)om.fi](mailto:justitieministeriet(at)om.fi). Yttrandet behöver inte skickas separat per post.

Yttrandena är offentliga och de publiceras i statsrådets tjänst för projektinformation.

Ytterligare information ger:

Marietta Keravuori-Rusanen, lagstiftningsråd, e-post: [fornamn.efternamn\(at\)om.fi](mailto:fornamn.efternamn(at)om.fi), tfn 02951 50396,

Tuula Majuri, enhetschef, lagstiftningsdirektör, e-post: [fornamn.efternamn\(at\)om.fi](mailto:fornamn.efternamn(at)om.fi), tfn. 02951 50280

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Södra esplanaden 10
Helsingfors

Puhelin
Telefon
Telephone
(09) 0295 16001
+358 9 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 1606 7730
+358 9 1606 7730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
oikeusministerio.fi

BILAGOR 1) De högsta laglighetsövervakarnas uppgiftsfördelning. Arbetsgruppens betänkande (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2019:24) (på finska)

Publikationens permanenta adress är

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-762-5>

2) Sammandrag av arbetsgruppens förslag

BILAGA 2

Sammandrag av arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen anser att grunderna för lagen om fördelningen av åligganden mellan justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman (1224/1990) fortfarande i huvudsak är ändamålsenliga och fungerar bra. Enligt arbetsgruppen vore det dock motiverat att se över nämnda lag så att den bättre motsvarar laglighetsövervakarnas specialuppgifter enligt grundlagen och annan lagstiftning, deras specialområden enligt internationella överenskommelser och deras faktiska specialområden.

Enligt arbetsgruppen kunde man i arbetsfördelningen mellan de högsta laglighetsövervakarna betona respektive myndighets särskilda sakkunskap. Arbetsfördelningen kunde förtydliga den nuvarande myndighets- och sakbaserade uppgiftsfördelningen. Också övervakningsperspektivet kunde användas som fördelningsgrund.

I den myndighetsbaserade uppgiftsfördelningen kunde man föreskriva att övervakningen av vissa myndigheter hör antingen till justitiekanslern eller till justitieombudsmannen. I den sakbaserade fördelningen kunde man tydligare än förut centralisera ärenden som till sin rättsliga grund liknar varandra enbart till den andra laglighetsövervakaren. Till exempel klagomål som gäller frihetsberövande hör redan i nuläget till justitieombudsmannen, vilket har styrt ombudsmannens verksamhet så att den i högre grad omfattar övervakning av tillgodoseendet av rättigheterna för personer i sårbar ställning. Justitiekanslerns specialuppgifter som gäller övervakning av de högsta statliga organen har för sin del lett till att justitiekanslerns övervakningsverksamhet även i allmänhet riktats speciellt mot hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses i strukturella frågor.

En helt ny fördelningsgrund kunde vara övervakning av omfattande ärendehelheter, till exempel laglighetövervakning i anslutning till tryggnad av grundläggande miljö rättigheter eller automatisering av förvaltningen.

Enligt arbetsgruppen skulle ändringen ge bättre förutsättningar än för närvarande att utveckla arbetsfördelningen så att den motsvarar laglighetsövervakningens behov även i framtiden.

Arbetsgruppen föreslår inte att de högsta laglighetsövervakarnas behörighet skulle begränsas, utan fördelningen av uppgifter ska även framöver endast vara det primära verksamhets sättet. Klagomål ska även i fortsättningen kunna lämnas till båda dessa myndigheter. Laglighetsövervakarna ska själva sköta fördelningen av uppgifterna.

I arbetsgruppens betänkande ingår ett utkast till förslag till ändring av lagen om fördelningen av åligganden mellan justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman (kapitel 5). Syftet med förslaget är att göra det lättare att skapa en helhetsbild om arbetsgruppens ställningstaganden. Förslaget har inte utarbetats med sådan noggrannhet som krävs av förslag till regeringens proposition och det innehåller således inte finslipade förslag till bestämmelser eller motiveringar.

Det föreslås att uppgiftsfördelningslagen ska ändras så att det till den fogas bestämmelser om både de uppgifter som justitiekanslern i statsrådet är befriad från och de uppgifter som riksdagens justitieombudsman är befriad från. Lagen avses dessutom innehålla något mer omfattande bestämmelser om samarbete mellan de högsta laglighetsövervakarna. De föreslagna ändringarna

påverkar inte laglighetsövervakarnas behörighet enligt grundlagen. Avsikten är att genom att utveckla praxis för att överföra klagomål och annat samarbete mellan de högsta laglighetsövervakarna begränsa den ökade arbetsmängd som hänför sig till att uppgöra arbetsfördelningen och till att utveckla uppgiftsfördelningen.

Som ett led i ändringen av uppgiftsfördelningslagen föreslår arbetsgruppen att den laglighetsövervakning som gäller Ålands självstyrelse ska koncentreras till justitiekanslern (kapitel 5, sidan 92). Enligt betänkandet avses koncentreringen gälla uttryckligen ärenden som har att göra med självstyrelsen. Det kan t.ex. vara fråga om brister som påträffats inom statsförvaltningen då det gäller att höra landskapet vid beredningen av lagstiftning. När det gäller övrig offentlig förvaltning och skötseln av offentliga uppdrag på Åland avses ärenden som rör laglighetsövervakning fördelas på samma sätt som i riket.

Förslaget motiveras på följande sätt i avsnitt 4.2.2 (sidan 64) i betänkandet: "Landskapet Ålands självstyrande status har ordnats genom relativt omfattande lagstiftning, något som inte finns annanstans i lagstiftningen. Tolkningen av denna lagstiftning kräver särskilt tillägnad förtrogenhet med Ålands ställning och även dess historia. Sådan förtrogenhet finns i dag vid justitiekanslersämbetet där man bl.a. i tillsynen av statsrådet måste beakta Ålands självstyrelse på behörigt sätt. Därför är det motiverat att den laglighetsövervakning som gäller förhållandet mellan Åland och riket samt Ålands självstyrande status i övrigt koncentreras till justitiekanslern."